

“CHANGE OF MINDSET”. UTTALELSE BASERT PÅ OSLO-SEMINARET 31. AUGUST 2020 (TI HANDLINGSPUNKTER)

Vår forståelse av verden vises i det vi former og produserer. Vår tid er preget av kontrollerte produksjonsprosesser og markedsøkonomisk tenking. Det er som om vi tror at vi kan kontrollere alt gjennom vår bevissthet. Både det naturgitte og det historisk overleverte ses som en ressurs *som er til for oss*. Vi – og særlig arkitekter og byplanleggere – trenger å utfordre dagens byggemåte og fremme en diskusjon i offentligheten om vår tids tenkesett.

Gjennom historien har arkitektur blitt betraktet som en offentlig kunstform. Siden Vitruvius' tid (80 til 15 f.Kr.) har arkitektonisk kvalitet vært knyttet til enheten mellom skjønnhet, brukbarhet og holdbarhet. Det betyr at arkitektur yter motstand mot forbrukssamfunnet. Den er verken det samme som kultur eller instrumentelt byggeri. **Arkitektur som offentlig kunstform er en grunnleggende komponent i bærekraftig byutvikling.** Ved å understreke viktigheten av bygningers holdbarhet, kan vi åpne for arkitektonisk kontinuitet.

Med bærekraftmålene har FNs medlemsland forpliktet seg til å "... gjøre byer og bosetninger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige". Mål 11.4 tar sikte på å styrke innsatsen for å beskytte verdens kultur- og naturarv. FNs generalsekretær Antonio Guterres har erklært Handlings- tiåret fram mot 2030, som en tid for å nå Målene på en måte som mobiliserer alle sektorer på globalt, nasjonalt og lokalt nivå. Det er på tide å bygge bedre for *framtida*.

På denne bakgrunn, og basert på innspill fra seminaret "Change of Mindset", arrangert 31. august i Oslo, har Habitat Norge utviklet ti handlingspunkter. De er ment å danne grunnlag for vårt framtidige arbeid med å fremme betydningen av arkitektur og byplanlegging. Ikke bare blant arkitekter og byplanleggere, men i enda større grad blant politikere og eiendoms-utviklere. Punktene er ikke skrevet i stein, og de er ikke nødvendigvis de viktigste. Habitat Norge håper likevel at de kan inspirere og veilede en bredere global diskurs særlig mht. hvordan, med hvem og hvor påvirkingsarbeidet skal settes inn. Punktene er som følger:

1. **Utdanning:** I skolens læreplaner fra grunnskole til høyskole og universitet er det nødvendig å oppmuntre til økt forståelse av arkitektur og stedsforståelse. Dette for å styrke menneskers tilhørighet og for å fremme estetiske og etiske dimensjoner og verdier blant elever og studenter.
2. **Samskapning og involvering:** Åpne, offentlige prosesser må fremmes. Innbyggere trenger bedre muligheter for å delta i planlegging, utforming og bruk av byen, dens bygninger, offentlige rom og naturen. Samskapning er nøkkelen.
3. **Offentlige rom for alle:** Offentlige rom – gater, smug, torg, parker, lekeplasser, hager, åpne plasser, fasiliteter og møteplasser må være åpne, tilgjengelige og trygge for alle mennesker. De er sosiale rom med felleskulturell betydning. Det er nødvendig å ta til orde for reformer i gjeldende lovgivning, normer og praksis for å stoppe privatiseringen av offentlig og halv - offentlig rom. Lovgivning og metoder for kostnadsanalyse må endres for å gjøre planprosesser juridisk bindende.
4. **Inkludering:** Det er nødvendig å arbeide for at alle rom er inkluderende særlig for spesielt utsatte og sårbare grupper slik som hjemløse, gateselgere, funksjonshemmede, lavinntekts-grupper, barn og unge. Inkluderende rom fremmer møtet mellom generasjoner samt sosiale og økonomiske aktiviteter som på sikt stimulerer lokal og uformell økonomi til å formaliseres.

5. **Bærekraftig:** Offentlige rom samt bygningene og landskapene som danner rammene rundt må ivaretas på bærekraftig måte både sosialt, økonomisk og miljømessig. *Sosial* bærekraft innebærer trygghet/sikkerhet, likeverd og rettferdighet. *Økonomisk* bærekraft drar nytte av at kapital er tilgjengelig og at lokal økonomi sees i forhold til global økonomi. *Miljømessig* bærekraft tar opp spørsmål knyttet til økologi og helse. Vi må sørge for at arkitektur og design er tilpassningsdyktig, verdsatt og ivaretatt. Samfunnsfaglig grunnforskning og områdebaserte rom- og mulighetsstudier - med deltakelse som forpliktende programmeringsverktøy - bør fremmes.
6. **Fordeling:** For å sikre byer som fungerer foreslår FNs Bosettingsprogram (UN-HABITAT) størrelser på arealer som skal gjelde for gater og offentlige rom i urbane områder. Et foreslått mål er 45% av byens areale. Slike mål må utvides ved at det utformes kvalitative delmål for blant annet tilgjengelighet, bruk og sikkerhet.
7. **Evaluering:** Lokale myndigheter og organisasjoner, inkludert arkitekter og planleggere, bør oppfordres til å etablere indikatorer for å vurdere kvaliteten på byrom og forbedringene av disse over tid. Relevante nasjonale og multilaterale rammeverk utviklet av UN-HABITAT, UNESCO m.fl. bør styrkes for å identifisere, dokumentere og samle «best practice» innenfor planlegging, bygging, vedlikehold og lovgivning.
8. **Forskning:** Organisasjonene nevnt i pkt. 7 bør i større grad støtte akademisk forskning på feltet. Det kan omfatte forskningssamarbeid, produksjon av - publikasjoner og artikler samt tildeling av stipend.
9. **Formidling:** Offentlige kunstuttrykk kan være effektive for å fremme samfunnsidentitet og tilhørighet. Hvert byggeprosjekt bør ha et budsjett for "forskjønnelse" og tilpasning til omgivelsene.
10. **Gjenbruk:** Gjenoppbygging etter krig og konflikt gir mulighet til å utnytte arkitektonisk og materiell arv. Det er viktig å fremme prinsippet om gjenbruk av bygningsstruktur og -materialer. For å oppnå økt gjenbruk er det nødvendig å fornye tekniske byggeforskrifter og bevaringspraksis.

Anbefaling: I tråd med prinsippene i Bærekraftmålene og «Ny urban agenda» er det nødvendig å planlegge nå- og framtidens byer på en bedre måte. De 10 handlingspunktene som Habitat Norge har utviklet basert på «Change of Mindset» konferansen, må også forstås på bakgrunn av at byers formmessige og sosiale utvikling i lang tid har vært forsømt innenfor internasjonalt utviklingssamarbeid. Dette bl.a. som følge av at multilaterale, urbane mekanismer er svekket. Resultatet kan ses i forbindelse med Covid-19 epidemien. 90% av tilfellene har utviklet seg urbant. Det har resultert i økt fattigdom og ulikhet i byer hvor segregering lenge har vært en utfordring.

Habitat Norge oppfordrer de nordiske landene og deres institusjoner, lokale myndigheter, sivilsamfunnsaktører samt forskningsmiljøer til å sammen å arbeide for langsiktige løsninger på dagens urbane utfordringer. Det er viktig å løfte slike problemstillinger i internasjonale fora. Basert på felles velferdsstatsprinsipper er det mer enn noen gang behov for en nordisk bypolitikk og felles multilaterale initiativ. Vi håper at denne "Oslo-uttalelsen" vil bli et innspill til en dialog mellom relevante nordiske aktører og interessenter. Et første steg kan være et møte i form av et Nordic Urban Forum formet etter FNs World Urban Forum.

“CHANGE OF MINDSET” – STATEMENT FROM THE OSLO SEMINAR 31 AUGUST 2020 (“TEN POINTS FOR ACTION”)

Our understanding of the world is manifested in what we make and produce. Today our way of building is characterized by market economy and controlled production processes – as if we could control everything through our consciousness. Both the given nature and what is transferred to us through history, are regarded as *resources* made for us. We – and especially architects and urban planners – need to challenge the current way of building, and bring this discussion into the public sphere.

Throughout history architecture has been regarded as a collective art, buildings are made for the citizens. Since Vitruvius (80 to 15 BC), architectural quality has been connected to the unit of beauty, usability and durability. This means that architecture offers a resistance towards the consumer society – it is neither the same as culture, nor as mere building; **architecture as art is a fundamental component of sustainable urban development.** By emphasising the importance of durability, we can open for architectural continuity.

With the Sustainable Development Goals the member states of the United Nations have pledged to “make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable”. Target 11.4 seeks to strengthen efforts to protect and safeguard the world’s cultural and natural heritage. The UN Secretary General has declared this decade the Action Decade towards 2030 to deliver the SDGs mobilising all sectors at global, national and local level. It is time to build *forward* better.

In this spirit, and based on inputs from the “Change of Mindset” seminar 31 August Habitat Norway has developed ten action points. They are meant to be the basis for our future work on the role and meaning of architecture and urban planning. Not only among architects and urban planners but even more among politicians and property developers. The points might not be the most important ones and they are not written in stone. Habitat Norway hopes that they would inspire and guide a broader global discourse in particular on how, with whom and where to advocate.

1. **Educate** In school curricula, from primary to college and university, it is necessary to encourage the understanding of architecture and place to strengthen the experience of belonging, promoting aesthetic and ethical values and dimensions among pupils and students.
2. **Co-create** Open, public processes need to be promoted; residents need better opportunities to participate in the planning, design and use of the city, its buildings, public spaces and nature. Focus should be on how to de-centralize popular participation. Then on how to implement with local knowledge as essential input. Co-creation is key.
3. **Access** Public spaces – streets, alleys, squares, parks, playgrounds, gardens, open spaces, public facilities and venues – need to be open, accessible and safe to all people. They are social space with cultural and shared meaning. It is necessary to advocate key reforms in current legislation, norms and practices, in order to stop privatization of public and semi-public land. Planning laws and cost analysis methods need to be amended to make planning processes legally binding.
4. **Include** It is necessary to advocate inclusive space for all, particularly vulnerable groups including the homeless, street vendors, the disabled, low income groups, children and youth in an age-friendly perspective. Inclusive space promotes

intergenerational, social and economic activities. In particular, it stimulates the small scale, local and informal economy also to take steps towards formality.

5. **Sustain** Public space and the buildings and nature that surround and define it, need to be socially, economically and environmentally sustainable. Social sustainability requires security, equity and justice. Economic sustainability benefits from affordable capital and operating budgets. The local economy needs to be seen in relation to a globalized economy. Environmental sustainability addresses ecological issues and health. We need to encourage an architecture and urban design that is adaptable, appreciated and cared for. It is then sustained for a longer time. Initial social research, area based space- and feasibility studies with participation as obligatory programming tool should be promoted.
6. **Allocate** UN Habitat is proposing a set of targets for the amount of land allocated to streets and public space in urban areas to ensure adequate foundation for the city. The proposed goal/target being suggested is that 45% of land should be allocated to streets and public space. Action needs to be taken to complement these targets with qualitative targets assessing accessibility, use and safety among other aspects.
7. **Assess** Local authorities, agencies and organisations including architects and planners should be encouraged and supported in establishing indicators to assess the quality of urban spaces and their improvements over time. Relevant national and multilateral agencies such as UN Habitat, UNESCO and others should be strengthened to locate, document and collect best practices in planning, constructing, maintenance and legislation.
8. **Advocate** Such agencies should strengthen its support and advocacy for academic research in the field. This could include calls for papers, research collaboration and the provision of scholarships.
9. **Express** Public arts can be an effective method for celebrating community identity and belonging in open spaces. Each “building project” should have a budget for “beautification” and adaptation to natural surroundings.
10. **Utilize** Rebuilding after war and conflict offers opportunity to tap/utilize architectural and material heritage. It is important to promote the principle of reuse of building structures and materials. To achieve greater reuse of existing buildings and building components it is necessary to renew building codes and conservation practices

Recommendation: In accordance with the principles of the Sustainable Development Goals and the New Urban Agenda it is now time to better plan and build forward our towns and cities. Based on presentations and discussions at “The Change of Mindset”-seminar (Oslo, 31 August) Habitat Norway has developed 10 action points presented above to promote and operationalize architecture as art - a fundamental component of sustainable development. The action points should be understood against the background of major donor countries’ continuous neglect of urban social development and the parallel weakening of the UN multilateral urban structures. Presently the implications of the urban neglect are observed in the context of COVID 19 with 90% of all cases in cities resulting in increased poverty, inequality, segregation and human suffering.

Habitat Norway calls on Nordic governments and their agencies, local authorities, civil society stakeholders as well as the research community to propose in relevant international fora common, long term solutions to the present global, urban challenges. More than ever Nordic urban policy and assistance initiatives etc., based on our common welfare state principles, are needed. We hope that the “Oslo statement” would represent an input to a collaborative dialogue between relevant Nordic stakeholders and suggest an encounter in the form of a *Nordic Urban Forum* modelled after UN’s World Urban Forum.